

Inner Journey

3 נתיבות

ויאמר ה' אל אברם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. איתא במדרש (ב"ר לט, טו), אמר ר' לוי שתי פעמים כתיב לך לך ואין אנו יודעים איזו חביבה אם השניה אם הראשונה, ממה דכתיב אל ארץ ומוריה הוי השניה חביבה מן הראשונה.

4

ותמהו המפרשים: א. איך יעלה על הדעת לשאול אם הראשונה חביבה, הלא ברור שנסיון העקידה לשחוט בנו יחידו שנוגד לו למאה שנה, חביבה יותר מהנסיון שאמר לו הקב"ה לעזוב את ארצו ומולדתו. ב. איך מוכח ממה שכתוב "אל ארץ המוריה" שהשנייה חביבה.

5 נתיבות

ממארי חז"ל אלו, ועוד רבים כמותם, אנו מקבלים תמונה על ערך עניני טהרת המדות בכללות חיי האדם, וכי זה יסוד עבודת ה', כל החיים הרוחניים של האדם תלויים בקנין המדות, וכמו שמאריך בזה הגה"ק ר"ח ויטאל ז"ל בספרו שערי קדושה, והבאנו דבריו בפתיחה, שלכך לא נמנו המדות בהרי"ג המצוות, כי הם ההקדמה לתורה, הם המרכבה לתורה, ואין אדם משיג תוה"ק קודם שיטהר מדותיו, והרמב"ם כותב על ענין המדות (בפ"ו דהל' תשובה ה"ג) וז"ל: אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהם מעשה כגון זנות גזל וגניבה, אלא כשם שצריך לשוב מאלו, כך צריך לחפש בדעות הרעות שיש לו ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה וכו' ומרדיפות הכבוד וכו' ואלו העוונות קשים מאותן שיש בהם מעשה שבזמן שהאדם נשקע בהם קשה הוא לפרוש מהם, וכן הוא אומר (ישעי' ג"ה) יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו. הרמב"ם מפרש הכי יעזוב רשע דרכו, שהכוונה למדות רעות, לא לעבירות וחטאים.

6 ובצעטיל קטן לבעל הנועם אלימלך זי"ע קובע ש, האדם לא נברא אלא לשבר את הטבע, היינו שזה תכלית האדם, לתקן מידותיו. ומבאר עוד, כי מי שנוגד בטבע של עקשנות ישבר טבעו מ' יום רצופים לעשות דוקא ההיפך ממה שיעלה במחשבתו, וכן מי שטבעו עצל ירגיל עצמו מ' יום לעשות כל דבר בזריזות וכו', כלומר, לא רק מדות האסורות כמו גאווה או קנאה וכעס, אלא אפי' תכונות בעלמא כמו עקשנות ועצלנות, גם עי' נאמר שהאדם לא נברא אלא לשבר את טבעו, כי כל התכונות הרעות שבאדם שורשם מצד הסט"א, והם בכלל שלטון הרע שבו, ויעודו ותפקידו של האדם לשבר את טבעו הרע, ונכלל במאה"כ (דברים י) ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד.

2

And it happened after these things that God tested Abraham and said to him, "Abraham," and he replied, "Here I am."

And He said, "Please take your son, your only one, whom you love — Isaac — and go to the land of Moriah; bring him up there as an offering upon one of the mountains which I shall tell you."

So Abraham woke up early in the morning and he saddled his donkey; he took his two young men with him and Isaac, his son; he split the wood for the offering, and stood up and went to the place of which God had spoken to him.

7

ביאור הענין בכללותו ע"פ הכלל הידוע שכל תרי"ג מצוות אלו תרי"ג עצות איך להגיע לתכלית הכל, ובו תדבק, שהיא תכלית התורה והמצוות, שיהודי יהי דבוק בה. כי ע"י קיום המצוות מתדבק בה. שורש הדביקות תלוי במדות כלשון חז"ל הדבק בדרכיו (עי' רש"י דברים יג). ולהסביר למה המדות הם שורש לדביקות בה, י"ל ע"ד משל לעץ רב ענפים ופירות, שכל מקור החיות והניקיה של הענפים והפירות הוא בשרשים, אשר הם אפי' לא נראין בחוץ. כן באדם, המדות הם שרשי הרוחניים, ושורשי תורתו ועבודתו, מאחר שהם טבעיות ותכונותיו. וכמו שבמשל האמור אם יארע ליקוי רק בענפים ובפירות, אין זה חמור כי כן כמו אם הליקוי הוא בשרשים, כי בענפים ובפירות יכולים לקצוץ ולכרות את החלק הלקוי, משא"כ אם השורש לקה אין ברירה אלא לעקור את כל העץ, כן באדם קבעו חז"ל בענין המדות הרעות שהם שרשא דכולא, הם בבחי' רקבון בעיקר החיות התכונות והטבעיות של האדם.

8 המדות הם כיסוד לבית שיוצקים אותו בעומק האדמה ואח"כ בונים עליה בנין רב קומות, אשר כפי ערך עומק חוזק היסוד כך יכול להיות גודל הבנין, ואם היסוד אינו חזק אזי בהתרועע היסוד יפול הבנין. היסוד אמנם עולה הון תועפות, ומי שחם על כספו ואינו רוצה להשקיע הרבה ביסוד הבנין, כי נדמה לו שהרי ממילא הוא טמון באדמה ואינו נראה בחוץ, מפסיד אח"כ את כל הבנין שעליו, אבל החכם עיניו בראשו ויודע שהכל תלוי ביסוד לפי העומק והחוזק.

* ועד"ו ראו חז"ל את ענין המדות, שהם חוות הכל, והם הקובעים את כל המהלכים הרוחניים שבאדם, כי הם השרשים והיסוד של המבנה הרוחני שלו. ומשום כך קבעו כי פגם המדות כפגם בשרשי היהדות, עד כדי כך שהכועס כאילו עובד ע"ו, וכן המתגאה כאילו עובד ע"ו, וכי ההכשרה להיות מתלמידיו של אברהם אבינו אינה תלויה בענינים

9 Under The Table 'How to Get Up' - R. Avraham Greenbaum
itself — respectively, the Godly Soul and the Animal Soul. More often they are called the *Yetzer HaTov* and the *Yetzer HaRa* — the Good and Evil Inclination. In our story they are symbolized

→ The word *Yetzer* is from the Hebrew root *vatzar*, meaning to form or construct. The formation in question is that of the actualized self — the person one becomes through the actions one chooses. Formation begins with conception, thought and motivation. The *Yetzer* is the source of thoughts, feelings and impulses oriented in a particular direction. The *Yetzer HaTov* is the source of those oriented toward Good in the absolute sense of the term, that which is truly Godly and in accord with our ultimate purpose. The *Yetzer HaRa* is the source of all our urges for the things that draw us away from our ultimate purpose, from the crudest physical lusts to the most sophisticated social and cultural delights.

10 Although at root the two *Yetzers* are opposites, as long as the soul is attached to the body these two poles of the nefesh are wedded together in a seamless unity. They both talk inside us as "I." We may experience the flow of consciousness as a single, continuous tapestry, but in fact all our thoughts, feelings, impulses and responses derive from one or other of these separate sides of the nefesh as they develop in the course of our lives. They are the well-springs of the self and the source of our multiplicity of conflicting thoughts, feelings, impulses and aspirations — all of them "ours." The Godly and Animal Souls both talk within us in our own inner voices, dialoguing, arguing, struggling... "I think this..." "but I feel that." "I ought to do this..." "but I want to do that..." etc.

* The two *Yetzers* are our potential selves, the higher and the lower. Which self we actually become depends upon how we respond to the different promptings of the *Yetzers*. An idea,

feeling or impulse comes into mind: do we dwell on it, let it develop and take hold of us, until we act on it? Or do we ignore it, let it pass, dismiss it or even forcibly suppress it? Every decision we make has an effect on the balance between the two *Yetzers* and the future course of the struggle between them. And the person we become is a composite of all the choices we make throughout our lives.

13 Inspiration: Insight - R. Segal pg 29
Chovos HaLevavos (Sha'ar Yichud HaMa'aseh 5) writes:

Know that your greatest enemy in this world is your evil inclination, which resides within your soul and is blended within your spirit... While you slumber and are off guard, it remains alert, scheming to cause you harm. You become oblivious to it, but it does not become oblivious to you...

It is told that a chasid (exceptionally pious person) once chanced upon a contingent of soldiers returning triumphantly from fierce battle with their booty in tow. Said the chasid, "You have returned with booty from the small war; now prepare yourselves for the great war!"

"And what is the great war?" queried the soldiers.

"The war against the *yetzer hara* (evil inclination) and his legions," responded the chasid. "... For [in any other battle], the enemy will cease to attack you after he has been defeated once or twice. He will have become convinced that your might is superior to his own and he will despair of ever gaining victory over you.

"The *yetzer hara*, however, is different. Whether he has been the victor or the loser a hundred times, he will never cease to do battle..."

Consulting The Wise - R. Pliskin

11 [32] INTERVIEWER: What does the concept of free will mean? The Torah certainly does not allow a person to do whatever he wants to do.

RABBI ELIYAHU LOPIAN: "The attribute that elevates humans above all other living beings is the ability to choose their behavior. It is important to know that free will does not mean that one can do whatever one wishes. What kind of virtue would that be? Even an animal does whatever it wants to do! This is what it means to have free will: a person can decide to behave in a manner that is proper, even though he would naturally wish to do otherwise. Animals do not act against their nature. Therefore the main purpose of a person's life is to break his negative traits, that is, to go against his natural desires. Without curbing one's faulty character traits, one lives the life of an animal."

12 [33] INTERVIEWER: What is the ultimate goal to strive for?

RABBI ELIYAHU LOPIAN: "The ultimate goal to strive for is that your inner will should be totally focused on fulfilling the will of the Almighty. This goal, however, takes much time and effort. But you must keep in mind a fundamental principle of Torah and the service of the Almighty: without hard work you will not accomplish anything. In the beginning focus on lessening the negative aspects of your character. Do not become as angry as you used to be. Do not be as demanding and impatient with others as you used to be. Do not dislike people as much as you

14

The only way to escape the incitements of one's *yetzer hara* is to do battle against it. One must be a spiritual warrior, ready to fend off every advancement of his evil inclination. A determined effort on one's part will earn him the Heavenly assistance needed to prevail. This is expressed, homiletically, in the Torah itself: "When you will go to war against your enemy, and Hashem your God will deliver

him into your hand..." (Devarim 21:10). When one actively works at overcoming his negative desires and traits, then he is assured of the *siyata dishmaya*, Heavenly assistance, necessary to succeed.

However, when one fails to do battle, then his *yetzer hara* will get the better of him, even if he is as great a soul as Kayin.

15

Man's primary spiritual struggle is to refine his *midos ra'os*, his negative character traits. One must ponder how things could be if his *midos* were as they truly should be. Think of the difference this would make in one's dealings with others! In one's honoring of his father and mother! In truth, it is difficult to fathom the degree of honor and respect which the *mitzvah* of *kinud av va eim* demands; even greater are the obligations of a *talmid* to his *rebbe*, who by

16

teaching his students Torah gains them entrance into the World to Come. Refined *midos* are a prerequisite for fulfillment of these and other prime obligations.

There is only one method by which one can rid himself of *midos ra'os*: the study of *mussar* (works on Torah ethics).

* Someone who is physically ill does not dare allow his illness to run its natural course; rather, he seeks out a physician who can provide the necessary cure for his malady. *Midos ra'os* are spiritual maladies; one who is concerned for the health of his soul must seek the necessary cure, which is the study of *mussar*.

[22] INTERVIEWER: Once I see that I have a negative trait, what should I do on a practical level to help me overcome that fault?

RABBI SIMCHA ZISSEL ZIV: "In every area that you have a fault, determine what the opposite manner of behaving would be. Then act in a way that is diametrically opposed to your previous fault. For example, if someone has a tendency towards cruelty, he should go out of his way to act in a compassionate and merciful manner. A person who tends to be impulsive should slow down and think carefully before he takes action. Similarly, a person who has a strong love for money should act in a very generous manner."

[Comments: Make a list of your main faults. If you can't think of any, ask someone you know to help you. Then, taking one fault at a time, write down what the opposite behavior would be and take action to correct those faults.]

Another teaching of our Sages' helps answer this question. Every day, we allude to the yetzer hara (and its counterpart, the yetzer hatov) in Keriat Shema: "And you will love Hashem your God with all your heart" (Devarim 6:5). Rather than the singular form "libcha" (your heart), the verse uses a plural form, "levavecha." Our Sages (Berachot 54a) tell us that the plural usage is a reference to the two inclinations, good and evil, present in our hearts. We are commanded to serve Hashem not only with our good inclination, but also with our evil inclination. In light of all we have said about the wiles of the yetzer hara, how are we to understand this? Isn't the yetzer hara geared directly and exclusively to the commission of sins?

* It all depends on what we do with it, for the essentially negative characteristics fostered by the yetzer hara can in fact be put to excellent use. Laziness and stubbornness, for example, are two

19 The same can be true of pride, a negative character trait if ever there was one. Arrogance and pride in their usual format are deplorable. But turn gaavah around in the right direction and it takes on a different complexion entirely, as in "And his heart was proud in the ways of Hashem" (II Divre HaYamim 17:6). If we learn to use this trait to be proud of who we are, and to stand up and fight for the honor of Heaven, we are putting it to positive, constructive use.

This is how we can love Hashem and serve him with our whole heart, the yetzer hara as well as the yetzer hatov.

א) לחקור בענין מה שמבואר בספרים הקדושים ומקור הדבר בזהוה הקדוש (תרומה קעו.) שאברהם אבינו עבד את ה' במדת החסד, יצחק אבינו עבד את ה' במדת הדין, יעקב אבינו עבד את ה' במדת תפארת שהיא מיווג של חסד ודין גם יחד, ויש לתמוה הלא אחד מיסודות החסידות הוא, שכל אחד מ ישראל חייב לעבוד את ה' לא רק לפי טבעו ומהותו, אלא עיקר העבודה הוא כאשר איש ישראל עובד את ה' גם בניגוד לטבעו, כמו שכתב ב"צעטיל קטן" להרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע (סעיף טז): "האדם לא נברא בעולם רק לשכר את הטבע."

הבאנו על כך ישוב נכון על פי מה שלמדנו מדברי ה"עטרת ישועה" (לך לך סימן יא.) כי מה שמבואר בזהוה הקדוש שמדתו של אברהם אבינו היתה חסד, אין הכוונה שנולד עם מדת החסד ולכן כחר לעבוד את ה' במדה זו, אלא באמת יש מאביו ומקומו מולדתו "חרץ" שהוא מלשון חרון אף שהוא חכונה של מדת הדין, אלא שהקב"ה רמז לו שיעזוב חכונה זו שנולד בה ויעבוד את ה' במדת החסד.

21

יש להביא ראיה שאברהם אבינו נולד עם טבע של דין, ממה שמבואר במדרש (ב"ר ל"ח יג) כי אחרי שגילה אברהם אבינו האמונה באלקי עולם נתן את כל גילולי תרם אביו שהוא מעשה של דין. הרי שבתחילת דרכו עבד את ה' במדת הדין, אלא שאחר כך אמר לו ה': "לך מארצך וממולדתך ומבית אביך". שיעזוב דרך זו ויעבוד את ה' במדת החסד. שוהו מעשה של מדת הדין ולא מצד מדת החסד.

רעיון זה מבואר גם ב"ייטב לב" (לך לך ד"ה וישבו), וזה לשון קדשו:

"והנה האמת כי אברהם מדתו חסד, אמנם אם היה נולד בטבע זו עדיק מה פעל, אלא על כרחך נולד במדת אכזריות, והוא בעבודתו ובמעשיו הטובים שיכר בחינתו וטבעו מהיפך להיפך, להיות גומל חסדים להאכיל ולהשקות ללמוד וללמד."

23 אך בשעת העקידה התנסה אברהם שיתעלה בעבודת ה', להשתמש עם המדה רעה מדת הדין והאכזריות בלתי לה' לבדו, והרי זה כבחינת (ברכות נד.): "ואהבת את ה' אלקיך ככל לבבך, כשני יצריך ביצור טוב וכיצר הרע". שיעלה גם המדה רעה שמצד היצר הרע לעבוד בה את ה'. וזהו רמז הכתוב (בראשית כב ג): "וישכס אברהם בבוקר", שהשכים להשתמש עם המדה שהיתה לו בבוקר חיייו שהם ימי נעוריו, "ויחבוש את חמורו", שחבש את החומר שלו להשתמש במדת הדין שהיתה לו מטבעו לעבודת ה', "ויקח את שני נעוריו אתו", הם היצר טוב והיצר הרע, להעלות גם את היצר הרע לעבודת ה' עכ"ל.

22 חזרה קושיית הזוהר למקומה, מרוע נחשבת עקידת יצחק שהיא מעשה של דין נסיון לאברהם שמדתו חסד, הלא כן נולד מטבעו במדת הדין ולא במדת החסד.

23 אחרי העיון מצאתי ב"ייטב פנים" (אבני זכרון לראש השנה אות א ד"ה וכל אלה) שהרגיש בזה, ומפרש כוונת הזוהר הקדוש, כי אכן בתחילת דרכו נתגבר אברהם על היצר הרע, על ידי ששינה את טבעו שנולד במדת הדין והאכזריות והפכו למדת החסד, ובכך קיים אברהם בעצמו מה שכתב הרמב"ם (הל' דעות פ"ב ה"ב), כי מי שיש לו מדה רעה הרי הוא כבחינת חולה הנפש, שרפואתו היא להתנהג במדה ההפוכה עד שיעקור המדה הרעה מקרבו:

"וכיצד היא רפואתם, מי שהוא בעל חמה אומרים לו להנהיג עצמו שאם הוכה וקולל לא ירגיש כלל, וילך בדרך זו זמן מרובה עד שיתעקר החמה מלבו. ואם היה גבה לב ינהיג עצמו בכזיון הרבה וישב למטה מן הכל, וילבש בלויי סחבות המכזות את לובשיהם וכיוצא בדברים אלו, עד שיעקור גובה הלב ממנו ויחזור לדרך האמצעית שהיא דרך הטובה."

ונראה לכאר לפי דבריו ענין נסיון העקידה,
 כי כאשר נתבונן נשכיל להבין, שכל
 אדם המשנה את טבעו ומדתו לשם שמים, הרי
 ברור כי כל מה שיעשה עם המדה הפוכה
 הוא לשם שמים, שהרי הוא צריך תמיד
 להתגבר על יצרו וטבעו שנוול בה להתנהג
 במדה ההפוכה. אבל כאשר הוא משתמש עם
 המדה שנוול בה אפילו לעבודת ה', אין זה
 ברור שכוונתו בלתי לה' לבדו, שהרי יתכן
 שעושה כן כי כך הוא טבעו ומדתו. וכן
 אברהם שנוול במדת הדין ושינה טבעו למדת
 החסד, הרי ברור שכל מה שעשה במדת החסד
 היה לשם שמים, שהרי מטבעו לא היה בעל
 חסד, אבל בנסיון העקידה שהיה צריך
 להשתמש במדת הדין שנוול בה, הנה היה
 בזה נסיון שישתמש בה רק לשם שמים.

25

נמצא כי לפי דרך זו צריך תמיד לאחז במדה
 הפוכה מאותה מדה שהיצר הרע רוצה
 לעורר בו. אמנם הבעש"ט הקדוש זי"ע גילה,
 שיש דרך יותר גבוהה להילחם עם היצר הרע
 על ידי עבודת העלאת המדות. לפי דרך זו
 אסור לסטות מאותה מדה שהיצר הרע רוצה
 לעורר בו, אלא אדרבה צריך להשתמש במדה
 זו כדי להעלות ולעבוד בה את ה', כמו שכתב
 ב"אגרא דפרקא" (אות קמ):
 "קבלה מהכעל שם טוב, כל מושבה וזה
 הבאה אל האדם ישתדל להעלותה
 לשרשה, דהיינו אם הוא מעניני אהבה כגון
 הרחוקי זנות וכיוצא, ישתדל להעלותה
 למדת החסד, וכיוצא במדת היראה".
 כלומר כשהיצר הרע רוצה לעורר בו מדה
 אהבה לתאוות העולם הזה כאכילה

שתייה וכדומה, אל יכרת ממדה זו למדת
 היראה אלא ישתמש במדת אהבה לאהוב את
 ה' ואת תורתו, ועל ידי זה הוא מעלה מדת
 אהבה לשרוש העליון בקדושה. וכן כשרוצה
 היצר לעורר בו מדת היראה מעניני עולם הזה,
 יעלה יראה זו על ידי שיתלבש במדה של
 יראת שמים. אך לפי זה יש להמוה, על הרה"ק
 מהצ"ח מזידיטשוב זי"ע, שנתן עצה להתגבר
 על מדה רעה, על ידי שידבק עצמו במדה
 ההפוכה, הלא לפי המבואר מדברי הבעש"ט
 ראי דקא לעבוד את ה' במדה זו.

30

זהו ביאור המדרש: שני פעמים כתיב לך לך,
 ואין אנו יודעים אי זה חביבה אם
 הראשונה אם השניה, כלומר איזה נסיון יותר
 חביב, הנסיון הראשון שהקב"ה אמר לו: "לך
 לך מארצך", שילך ויעזוב מדת הדין שנוול
 בה במצט"ו ומלידה ויתדבק במדת החסד, או
 הנסיון השני: "ולך לך אל ארץ המוריה",
 שיעזוב מדתו מדת החסד שבחר ללכת בה,
 ויחזור שוב למדת הדין שנוול בה להעלותה
 לשרשה בגבהי מרומים. על כך מתוח
 המדרש: מן מה דכתיב ולך לך אל ארץ
 המוריה, הוי שניה חביבה מן הראשונה.
 ויש לומר הכוונה בזה, על פי המבואר בגמרא
 (תענית טו): "מאי הוה המוריה, הוה שיצא
 ממנו הוראה לישראל". והנה מכיין שרק כאן
 בנסיון הזה של העקידה הזכיר הקב"ה: "ולך
 לך אל ארץ המוריה" שיצא ממנו הוראה
 לישראל, הרי מבואר מזה שביקש הקב"ה
 ללמדנו בזה הוראה לישראל, כי תכלית
 העבודה היא לזכות להגיע למדרגה גדולה זו
 של העקידה שהיתה עבודה של העלאת
 המדות, אם כן ממה שכתוב: "אל ארץ
 המוריה" שממש יצאה הוראה לישראל, מוכח
 שנסיון זה חביב יותר. (ראה לעיל פרשת נח
 (מאמר ז) בענין שתי הדרכים במלחמת היצר).

נחזור לדברי ה"ייטב לב", שהבין גם כן דברי
 הרה"ק מזידיטשוב זי"ע כמו שהבין
 ה"אמרי יוסף", שכוונתו רק לאנשים פשוטים
 כתחילת הדרך, אבל אחרי שנודרכו ונתעלן
 ראו שיעלו המדות עצמן לשם שמים. והנה
 מבואר בוותר הקדוש ולך לך פ: כי "אברהם"
 הוא רמז על הנשמה ואילו "לוט" הוא רמז
 על היצר הרע שהוא מלשון קללה. לפי זה
 הוא מפרש הפסוק: "ויאמר אברהם אל לוט",
 כתחלת הדרך אומרת הנשמה אל היצר רע,
 "אל נא תהי מריבה ביני ובינך וביני וביני
 ויעיזר כי אנשים אחים אנטנו, הלא כל הארץ
 לפניך הפחד נא מעלי אם השמאל ואימינה
 ואם הימין ואשמאילה".

27

כלומר תמיד אעשה ממש להיפך ממה שאתה
 רוצה, כי אם תעורר בי מדת אהבה
 אדבק במדת היראה, ואם תעורר בי מדת
 היראה אתעורר במדת אהבה, כעצת הרה"ק
 מזידיטשוב זי"ע. אמנם אחר כך כאשר האדם
 מתעלה למדרגת צדיק, כי אז: "וה' אמר אל
 אברהם אחרי הפרד לוט מעמו", אחרי שנפרד
 ממנו היצר הרע, "שא נא עיניך וראה מן
 המקום אשר אתה שם צפונה ונגבה וקדמה
 וימה", כלומר ממקום היצר עצמו, "שא נא
 עיניך", למעלה בשרשי המדות, "וראה מן
 המקום אשר אתה שם צפונה ונגבה וקדמה
 וימה", איך לעבוד את ה' עם מדות אלו
 שהיצר הרע מכניס בך.

Artscroll - Stee Chemash

31 Moriah, i.e., Jerusalem. The Sages explained that
 Jerusalem was so named because הַרְיָאָה, teaching, went forth
 from it to the world. Onkelos renders: to the land of Divine
 Service. Apparently he takes the word Moriah as derived
 from מור, myrrh, one of the spices in the Temple incense
 mixture (Rashi).

מעשה יאיר עינינו להבין דברי חכמים
 וחידותם: שני פעמים כתיב לך לך,
 ואין אנו יודעים אי זה חביבה אם הראשונה
 אם השניה. דהנה אם נתבונן בשני הנסיונות
 של שתי פעמים "לך לך", נראה שהם ממש
 ב' דרכים אלו בעבודת ה', כי בנסיון הראשון:
 "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל
 הארץ אשר אראך", כבר למדנו מדברי
 ה"עטרת ישועה", שכאן נצטוו אברהם
 שיעזוב ארץ מולדתו "חרין" שנוול בה במדת
 "חרון אף" שהיא מדת הדין, ויתדבק במדה
 ההפוכה שהיא מדת החסד שלא הורגל ללכת
 בה, מבואר כי נסיון זה הוא בבחינת עצת
 הרה"ק מזידיטשוב זי"ע, שישנה טבעו שנוול
 בו וידבק במדה הפוכה.

29

אמנם אחרי שכבר עבד ה' כל ימי חייו במדת
 החסד ההפוכה ממדת הדין שנוול בה,
 הנה בנסיון העקידה גילה לו הקב"ה עבודת
 העלאת המדות של הבעש"ט הקדוש זי"ע:
 "קח נא את בנך את יחידיך אשר אהבת את
 יצחק, ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם
 לעולה". כאן כבר היה הנסיון במדרגה יותר
 גדולה של העלאת המדות, דהיינו שיחזור שוב
 להשתמש במדת הדין ואכוריות שנוול בה
 בחרן, אלא שיעלה מדה זו לשרשה בשמים על
 ידי שישתמש במדה זו לעבודת ה' לעקוד את
 יצחק בנו.

וזהו שרמו לו הקב"ה עבודה זו בציווי
 העקידה, דהנה יצחק מרתו דין, והיות
 שהיה צריך להעלות מדת הדין למעלה על ידי
 שישתמש בה לעבודת ה', אמר לו הקב"ה:
 "קח נא את בנך את יחידיך אשר אהבת את
 יצחק", שתקח שוב בידך מדת הדין של יצחק
 שנוולת במדה זו, "ולך לך אל ארץ המוריה
 והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אומר
 אליך", שתעלה מדה זו לשרשה בגבהי
 מרומים על ידי שתשתמש במדה זו להקריב
 את יצחק על גבי המזבח.

Inspiration: Insight - R. Segal

32 studies. In a letter, R' Yisrael Salanter addresses such situations:

One should not be discouraged when he studies mussar and is apparently unaffected, when his soul apparently remains unimpressed toward change. Know well that if one's physical eyes cannot perceive any change, his spiritual eyes can; with the passage of time, as his studies increase, the imperceptible impressions will join together and he will become transformed into a different person. Certain passions will become harnessed while others will disappear entirely. Experience can easily bear witness that the student of mussar... is superior to his peers both in his thinking and conduct.

To illustrate this point, R' Yisrael cites the well-known story of R' Akiva (Avos D'R' Nosson 6):

What was R' Akiva's beginning? By age forty, he had still not studied Torah. Then one day, as he stood by the mouth of a well, he asked, "Who hollowed out this

stone?" They told him, "The water which falls steadily upon the stone day after day."

R' Akiva immediately reflected, "If water can hollow out solid rock, then surely the Torah, whose words are as strong as iron, can make an impression on my heart of flesh and blood!" He set out at once to study Torah.

out among his peers, the great Tannaim of his generation. He was deserving of such distinction, for it was he who pondered and reflected upon what others simply passed by.

When one studies a pasuk of Chumash or a teaching of Chazal, he must stop and ask himself, "What have I just learned? What lesson can I glean from this?" One must also learn to reflect upon the happenings around him in order to apply what lessons they have to offer to his daily life. Finally, one must learn to reflect upon his own desires and aspirations, to ponder them well and ascertain which stem from his yetzer tov, positive inclination, and which are rooted in the opposite.

Such is the way to true greatness.

34 Under The Table! How? Get Up
As you study, ask yourself how the subject-matter applies to your life. What practical guidance can you derive? When you come across a teaching that is directly relevant, say it over to yourself a few times and make a prayer out of it using the words of the text in front of you. "God, help me to fulfil x, y and z." This applies particularly to the study of Mussar and Chassidut, which are primarily concerned with personal spiritual growth. When you find a passage in Mussar or Chassidut that addresses your current growth issues directly, use some of your learning time to say it over and over again. This is how the words will penetrate your heart and consciousness until the spirit of the holy sage who taught them will come into you, lift you and bring you to true holiness. (pg 156)

35 נתיבות שלום - ספר אור

וי"ל הענין דהנה מובא ביסוד העבודה וכו' א"כ בשם האר"י הק' דאינו דומה אדם לאדם מיום בריאת אדם והלאה ואין אדם אחד יכול לתקן מה

שעל חברו לתקן. והיינו שלכל אדם יש את יעודו ותפקידו אותו עליו לתקן בחייו, ובכלל זה גם הענין המיוחד עבורו ירד לעולם לתקנו כידוע. והקב"ה מעמיד לכל אחד את כל הנסיבות והתנאים שיוכל על ידם לתקן את אשר מתפקידו לתקן, ולמלאות יעודו ותפקידו בעולמו. כל תנאי החיים של האדם בגשמיות וברוחניות, הטובים והרעים, כולם ניתנו לו כפי השייך לתיקון עולמו, שרק ע"י תנאים אלו יוכל להגיע ליעודו, ובלעדיהם לא יוכל לתקן את אשר תפקידו לתקן. וכיון שלכ"א יש תפקיד ויעוד מיוחד, לכן שונים תנאי החיים של כל אחד, לזה חיינו קלים ולשני החיים קשים יותר, ובאופן כללי הרי גם כפי הנראה לעינים יש לכל אדם את תודו של מהלך חייו שאין להשוותו למהלך חייהם של אחרים. והוא כיון שלכ"א יש תפקידו המיוחד אליו ונתנים לו כל התנאים המתאימים בכדי שיוכל למלאותו. ואף המצבים הקשים בחיי האדם הם ג"כ אמצעים שניתנו לו בכדי שיגיע אל תקונו, שאין רע יורד מן השמים, והכל הוא לטובת האדם כדי שיתקן בזה את השייך אליו, שע"י ישיג יעודו ותפקידו בעולמו.

36 ובמיוחד שייך ענין זה בענינים הרוחניים, עניני טבעיות ותכונות הנפש, שלכל אחד יש הטבעיות ותכונות הנפש המיוחדים אליו. יש שנולד עם מדות ותכונות טובות, ויש הטובל מטבעיות ומדות רעות, נגיע בכעס או בתאוה ונאווה וכיוצא בזה שאר המדות

הרעות. הכל הוא כדי שיוכל לתקן את מה שהוא צריך לתקן וימלא יעודו בעולמו. ולא רק התכונות הטובות מביאות אותו אל יעודו, אלא גם התכונות הרעות והמדות הרעות, שע"י שמתגבר עליהם ומשבר מדותיו הרעות מגיע לתפקידו ויעודו בעולמו.

37 וזהו ג"כ ענינם של כל נסיונות החיים העוברים על האדם, שיש שמן השמים מנהיגים את האדם בנסיונות קשים, ועד שלפעמים בא ח"ו להתרעם על הנהגת הבורא אתו שמעמיד אותו בנסיונות קשים כאלו שאינו מסוגל לעמוד בהם. אך האמת היא שכל נסיונות החיים העוברים על איש יהודי, הרי כולם הם להנאתך ולטובתך, שמובילים אותו להשיג תכליתו, שע"י שיתגבר על הנסיונות יוכל להגיע לתקונו ויעודו בעולמו.

38 וזהו פי' לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, לך לך, היינו אל יעודך, אל תקון נשמתך מה שאתה צריך לתקן בעולם הזה, שזהו עיקר תפקידו של יהודי, כדא' בתורת אבות כי גם אם יהודי בעוה"ל לומד ומתפלל ועוסק במעשים טובים, הרי אם אינו מתקן את יעודו מה שצריך לתקן בעולם, או כשעולה לעולם העליון שואלים אותו מה פעלת בעולם הזה, פי' שהרי לא תקנת את העיקר, את שהיה תפקידך לתקן שזה היה יעודך בעולם. וזה הוא דבר ה' אל אברהם, שנכלל בזה גם הוראה לכלל ישראל ורעו של אברהם, לך לך פי' להגיע אל תקון הנשמה השייך אליך ולתכלית המיועדת אליך, עליך לצאת מארצך ומולדתך ובית אביך, היינו מכל התנאים והתכונות והטבעיות שלך. והנה השרשים של כל התכונות והטבעיות נובעים מג' ענינים אלו. יש תכונות ששרשם מארצך, לכלל ארץ יש את התכונות הרעות השייכים אליה כגון רציחה וגזל וכדו', ששרשיהם מתפשטים אל כל בני הארץ.

ויש השייכים ממולדתך, הם התכונות הרעות שיש בכל משפתה והמדות שמצד התורשה. ויש הנובע מבית אביך, שלפי ההתנהגות בקדושה של ההורים נמשך כמ"כ על בניהם. ועל זה נאמר לך לך, להגיע לתקון ולתכלית שלך, עליך לצאת מכל התכונות הרעות של ארצך ומולדתך ובית אביך, אשר כל אלו שייכים לאדם לפי שורש נשמתו ותפקידו, ואין תגיע אל הארץ אשר אראך, לתקון הגמור של נשמתך שהוא יעודך בעולמך.

39 ועפ"י נבוא לבי' מאמר ר' לוי אינו יודע אי זו חביבה האם לך לך מארצך או לך אל ארץ המוריה, היינו' שהם ב' מיני נסיונות העומדים בחיי האדם, יש את המלחמה התמידית בבחי' לך לך מארצך, היציאה מהתכונות והטבעיות, שזה נסיון תמידי בכל עת ובכל שעה, שעל כל צעד ושעל הריחו עומד בנסיונות, שמתגברים עליו תכונותיו הרעות ותאותיו ותדיר צריך לעמוד עמהם בקשרי מלחמה. וישנו נסיון כמו העקדה, שהוא אמנם קשה הרבה יותר, אך הוא נסיון חד פעמי, וכענין פנו עליו יצרו. והשאלה היא מה חביב יותר האם המלחמה התמידית שהיא קשה ביותר, כמאחז"ל (כתובות לג:): אלמלי נגדוהו לחנניה מישאל ועזריה הוו פלחין לצלמא, שענינים אלו שתדיר צריך להלחם עמהם הם בבחי' נגדוהו, או בחי' הנסיונות כנסיון העקדה שאמנם הינם באופן חד פעמי אך קשים הרבה יותר, שאו צריך למסור עצמו לגמרי בלא להשאיר שום שיור לעצמו, בבחי' לך אני וכל אשר לי, שאין דבר קשה יותר מנסיון כזה. אך המשותף לכל הנסיונות שהם בחיי לך לך, שמסבב הסיבות סיבבם אליו שעל ידם יגיע אל תקון נשמתו ויעודו בעולמו.

There is an idea that a test forces one to discover levels of one's own inner strength which were previously hidden. The difficulty of the test brings out that which would have remained dormant without it. It is not Hashem who discovers what you are capable of when you succeed, it is you! Mystically, the concept here is that of bringing the potential into the actual; before the test there was a level of power in the personality which was potential only, after the test that power has become actual, realized in the personality and in the world. For Avraham Avinu to be able to sacrifice his son is not enough — he must make that ability an action, he must bring it into the world. What counts, in other words, is not what one can do, but what one actually does in life.

There are deep correlates of this idea: the *neshama* (soul) itself is, in a sense, potential, and the mystical understanding is that a *neshama* without a body cannot effect any change, it must be brought into a body, into the finite, tangible world in order to achieve — potential energy is not enough, action is necessary. Even deeper, we note that Hashem Himself found it necessary to create a world — being able to do so was not enough for Him; He thereby demonstrates to us most powerfully that potential must be made concrete, crystallized into tangible reality.

41 The answer is that a real test is impossible. It stresses a person beyond all possible limits. The feeling of the enormity of a real ordeal is accurate: *this test is too much for me!* When a person faces the impossible chasm, and leaps anyway because Hashem asks it, and miraculously arrives on the other side, Hashem is revealed because only He can do the impossible — that is the miracle! The banner of miracle, of Divine imminence, has been raised. Two elements are required: to attach oneself to the Divine; and then to leap.

42 We see this in many ways. The Mesillas Yesharim, when dealing with the higher levels which a person can reach, says "Y chillaso avoda, ve'sofo g'mul — the beginning is work but the end is a gift". The beginning of the path which leads to transcendence is hard work, very hard work, but the end is a gift, it comes from elsewhere, from beyond the work, beyond the self. The Sages say that if a person states that he "labored and found" (יגעתי ומצאתי) he is to be believed. Labor will lead to results; but the words are so potently clear: the word "found" connotes an unexpected find (מצואה); it does not say "labored and achieved" but rather "labored and found" — the find was unexpected, a surprise despite the work because it so completely belongs to another dimension.

* The prayer of one who stands tested, therefore is "Hashem, this test that You have given me seems impossible to me. I

cannot humanly overcome it. But if You have seen fit to test me thus, I shall go through the impossible for You. I shall leap; I give myself to You. I acknowledge that I am nothing, You are everything. Help me through."

46 יקר: כבוד

ב) ויקר לך אל ארץ המוריה. הזכיר לך לך היינו אל עצמותך כי משם תוצאות החומר, אשר לוקח ממקום שנאמר בו (שמות כ כא) מזבח אדמה תעשה לי, כמבואר פרשת לך לך (להלן ב א). ובמלת המוריה נראה יה מיותר שהרי נאמר אלך לי אל הר המור (שהיה דו). אלא לפי ששם מקום אבן שתיה, אשר ממנו הושחתו שני עולמות שנבראו בשם של יה, כי שער השמים שם הוא, ושם נשלם היווג בין הקב"ה לישראל, כדיבוק בעל באשתו אשר שם יה מתווך ביניהם, ויגיד עליו ריעו ט"ו מעלות שהיו מן עזרת נשים כמספר שם יה. והיה סימן לבית המקדש שיבנה בו אחר ט"ו דורות שמאברהם עד שלמה:

אשרי הגבר אשר תיסרנו ייה ומתורתך תלמדנו.
Praiseworthy is the man whom YAH afflicts, and whom You teach from Your Torah. (Psalms 94:12)

Midrash Tanchuma (Ki Seitzei §2) emphasizes that a person should show appreciation to God when he sees sickness and affliction coming upon him, because suffering draws a person closer to God as it brings him to realize that the body is frail and insignificant and that the pleasures of this world are vain and fleeting. The only permanent and worthwhile love is the love of God and all that He has sanctified.

44

It is difficult to imagine actually rejoicing over suffering, and yet there have been special individuals who achieved that plateau. Among them was Chedva Zilberfarb, of blessed memory, a young woman from Jerusalem who died of lung cancer at the age of twenty-seven. Chedva suffered greatly from chemotherapy and other treatments in the last months of her life, but trauma did not dampen her spirits. She was able to create a positive perspective on her illness.

"Today I am a much happier person," she told a good friend who visited her in the hospital. "Because of my sickness I have a heightened appreciation of the blessing of good health, and the beauty of normal, everyday routines. But I wonder why it takes adversity to make us count our blessings and view life on a proper scale. From the sixteenth floor of the hospital you look down at the world, and everything seems so small and insignificant; life's little problems are dwarfed.

Why must one check into a hospital in order to recognize the vanity of life?"

Chedva was once asked if she would willingly give up her suffering, and she answered that she would not. When she was put to the test at the end of her life, at a time when the pain was constant and unbearable, she wrote a letter of encouragement to a critically ill woman who suffered from the same disease:

45 My dear friend,
I look at you and see your terrible suffering and affliction. But I also see a special radiance surrounding your head. Angels surround you, and the Shechinah rests on your head.

The Steipler Gaon taught that afflictions are very great. They are the prime merit for the World to Come. If forty days pass without afflictions, a person should begin to worry that he has consumed his entire portion in the World to Come.

Pains are an awesome treasure. Once we have sustained the pain, the afflictions become a source of blessing and good, and the suffering is transformed into a treasure house of merits.

"The past is gone, the future is still to come, and the present is like the blinking of an eye." All suffering passes in the blinking of an eye. We should rejoice in whatever has passed. We should study verses of faith and trust: I have yearned for Your salvation, HASHEM (Psalms 119:166). HASHEM is my salvation. I will trust in Him and know no fear (Isaiah 12:2).

Like children in the forest, we wander around lost, unsure of our next step, until we hear our father's steps advancing to save us. When we feel lonely and depressed on the brink of despair, we should call out to Hashem, "Tatteh, Tatteh, help me. See my suffering and anguish and forgive my sins. Heal me, and I will be healed. Grant me salvation and I will be redeemed, for You are my glory."

How fortunate you are to be chosen, to be considered a beloved daughter. He yearns for your prayers. He wants to grant you great rewards, for according to the suffering is the reward.